ВИРТУАЛНИ ОБЩНОСТИ ЗА УЧЕНЕ В ЕКИП

инж. Василиса Павлова Ангелова
РИО, Благоевград

VIRTUAL LEARNING TEAM COMMUNITIES

Vasilisa Pavlova Angelova
Regional Education Inspectorate, Blagoevgrad

Abstract. In school teachers and students build different relationships in cyberspace that play a significant role in the hours of learning. The organization of learning in a virtual environment helps students to pave the way to new concepts – from something already familiar to the real idea of what they are about to learn. Communication and building a community of learners /teams / create the premise on which form and develop knowledge, skills and competencies. Collaboration on specific activities, which are based on teaching group, establishes relationships between members, while each gets new knowledge. A well-organized virtual environment for learning is based on the idea that everyone needs to belong to the society and to feel useful to others.

Keywords: online learning resources, e-learning, virtual communities

Увод

Основна характеристика за развитието ни като общество, е стремежът ни към усъвършенстване и желание за промяна към по-добро. Независимо от дейността, която упражняваме и начина на живот, това желание е водещо и определя до голяма степен усещането за успех и удовлетворение. Именно тази цел, вплетена във всички сфери на нашия живот, присъства във взаимоотношенията ни с другите, присъства и в резултатите, които постигаме и оценяваме ежедневно и които очакваме да постигнем в по-далечно бъдеще. Те ни определят като успешни и справящи се личности.

Училището и обучението са също система, която не може да се изолира от процесите, протичащи и случващи се в обществото. Те, заедно с тенденциите, които се наблюдават в него, могат да се разпознаят в различните негови образувания, групи, общности. Обществото е в преход, училището също. Новата организация на обучението изисква системно анализиране на всички елементи. В конкретното ръководство акцентът пада върху учителя и неговата нова роля в образователния процес. От позицията на дългогодишната му традиционна роля на водещ и недвусмислен авторитет и експерт до тази на умел водещ на група и консултант. Учителят трябва да отстъпи от познатата водеща, активна позиция към тази на по-пасивния и подпомагащ консултант, чиято цел е да направлява обучаемия сам до достигне до желаните резултати на дадения етап.

Виртуални общности

Всяка виртуална аудитория /екип, група/ е едно потенциално общество от учещи се, в което от особено голямо значение е използването на образователните ресурси и другите начини на общуване (чат, форуми, социални мрежи, споделено съдържание …) като средството, чрез което членовете на групата участват, разглеждат въпроси, решават проблеми и изготвят проекти.

Учебният процес приема нова форма, ново съдържание и това естествено поражда и ново мислене, подходи, техники. Учебното съдържание се налага да бъде преструктурирано в зависимост от новите изисквания. Учителят трябва да притежава знанията и уменията на водещ, психологически да е подготвен да наблюдава и анализира на няколко нива и да умее да направлява както процеса на обучение в групи, така и да отчита индивидуалните различия и собствен темп на развитие на всеки един участник. Някои от старите основни дейности и характеристики, очертаващи познатата ни роля на учителя, могат да се поемат от съвременните технологии. Тези функции могат успешно да се разпределят между тях и ученика. Например не е необходимо вече учителят да е източник на информация. Сменя се обичайната социална среда – класната стая, компютърния кабинет с нова, по-непривична обстановка за обучение, в която учениците се чувстват свободни и желаят да експериментират, без да са застрашени от провал. Водещият трябва да притежава уменията да включва и изключва участието на учениците във виртуалната група, с цел да осигури и обезпечи получаването

на необходимото ниво познания, без да се повлиява негативно на темпа на усвояване. За целта е необходимо умело сформиране на различни видове групи, обезпечаващи нелеката задача да се получат едни и същи познания, но в различни ситуации при различните групи и едновременно с това да не влияят негативно върху поведението на учениците и тяхната спонтанност.

Структура на виртуалното обучение в екип

Подходите за виртуалното обучение в екип могат да комбинират употребата на различни компоненти: съдържание, дистанционно преподаване и менторство, съвместно обучение и виртуална класна стая. Съдържанието може да бъде стандартно или интерактивно. Първият вид бива изработено и предоставено посредством широко разпространени програми, а вторият се визуализира на екран, на който освен, текст, могат да бъдат поместени и различни мултимедийни обекти. Формите на това виртуално обучение са снабдени с инструменти, които успешно предоставят индивидуална помощ и бърза обратна връзка, подпомагайки образователния процес.

Ефективността на обучението зависи от много фактори един, от които е ангажирането на ученика с дейности свързани с обучението. Изграждането на екипи в, които се обучават в онлайн базирана система и участват в създаването на учебни ресурси, е относително нова практика в училищата.

Ученето в екип, предполага изготвяне на проект, който се реализира на няколко основни етапа:

- Организационен етап – подбор на тема, която да дава възможност да се придобие някакъв обществен и практически опит, но едновременно с това да бъде ориентирана към интересите на учащите и да е значима за тях. Формулират се цели, задачи, очаквани резултати, развитие на ключови компетентности.
- Подготвителен етап – обучаемите се запознават с темата и с организацията на работа, формират се екипите и се планират задачите. На този етап от тях се очаква сами да организират своята дейност и да поемат отговорност за своите действия [2]. Ролята на преподавателя е да съветва, координира и подпомага екипа. Негова е отговорността за синхронизирането на дейностите между екипите с цел оформянето на цялостен продукт [2].
- Оперативен етап – действено решаване на проблема. От обучаемите се очаква самостоятелност, активност, целенасоченост. Прилагат се различни форми и методи на работа, свързани с натрупване на опит и изследователска работа. На този етап обучаемите пристъпват към изработката на крайния продукт, чиято същност и концепция е изяснена и приета от всички участници в проекта.
- Продуктивен етап – изпробване и представяне на модела по разработвания проблем. На този етап се съпоставя заложеното в първоначалния етап и полученият краен продукт.

Проектите имат интердисциплинарен характер, т.е. реализацията им изисква обединяване на знания, умения и отношения от различни учебни области. Различните етапи на проекта могат да се осъществяват в различни учебни предмети. При обучението чрез проекти по естествен начин се осъществява връзка между опита, знанията и компетенциите, които обучаемите вече имат и тези, които трябва да придобият в резултат на обучението.

Според Джон Дюи от съществено значение е опитът, който обучаемите придобиват да не е на случаен принцип, а като резултат от влиянието на учителя [6]. В литературата се акцентира на факта, че даването на знания чрез придобиването на опит е начин на мислене, чрез който се установява връзката между действие и последиците от него, а освен това се осъществява разбиране за същността на нещата. Чрез работата по проект учениците прилагат теоретични знания в практически действия, свързани с актуални и значими за тях ситуации, и това има дава възможност да придобият социален опит. Съществуват научни изследвания, които доказват, че успеваемостта на обучаемите нараства значително, когато те са убедени, че изучаваните от тях понятия могат да бъдат използвани при различни реални ситуации. Това осигурява и по-голяма дълготрайност на знанията и компетенциите, които учениците придобиват.

Важен елемент за реализирането на обучение, базирано на проектни дейности, е умението за работа в екип. Налице е необходимост всеки ученик да поеме изпълнението на индивидуална задача, която е част от общата работа. Отделните елементи при изпълнението на задачата се съгласуват с екипа и се съпоставят с общата цел. Екипната работа изисква: сътрудничество, взаимопомощ, толерантност, търпение на всеки етап от работата. Ключов фактор е умението да се дискутира, да се предлагат идеи и да се подкрепят с доказателства, както и да се изслушват идеите на останалите членове на екипа, което лесно се осъществява чрез виртуалното общуване, в конферентни връз-

ки в реално време във виртуалните класи стаи и социални групи. Необходими са умения за анализиране и подбор на най-добрите идеи в полза на крайната цел. Усвояването на знанията става под формата на обмен на информация при съвместната дейност на обучаващите и обучаемите. Според Р. Форсайт, технологията на екипната работа в проектно-базираното обучение е „гъвкава и мобилна, както по отношение на организацията, така и по отношение на съдържанието“ [7]. Ученикът, освен че е поставен в центъра на образователния процес, е в активна роля на всички етапи в проекта [3].

Виртуално обучение (на английски: Virtual learning) е понятие, с което се означават всички дейности в обучението, които не се извършват по стандартния начин „лице в лице“, а в среда, при която преподавателите и обучаемите са разделени по отношение на време и място. То обучение дава възможност за справяне с проблема с информационното пренасищане; то е насочено към отстраняване на ненужните и синтезиране на най-важните елементи, които изграждат една познавателна среда.

Процесът на създаване на онлайн базирана учебна среда, предполага работа с учениците в традиционна учебна среда, сформиране на екипи, учителя в ролята на модератор и разпределяне на дейностите в групата. Едва след това започва процесът на създаване на учебни ресурси в онлайн среда. Създаването на учеща общност, на група/екип, която да работи ефективно и успешно, изисква осъществяване на няколко дейности.

Дейностите по съвместното обучение могат да включват дискусии, споделяне на информация, съвместна работа по конкретен проект или в група. За да се подпомогне комуникацията, са налични различни форми на социален софтуер, като форуми, блогове, поща. Виртуалната класна стая се използва за дистанционно преподаване в реално време, като за целта се използват различни обучителни материали – презентации, аудио и видео файлове и др. Видовете дейности в този вид дистанционното обучение могат да бъдат синхронни и асинхронни: синхронните събития /чат, видео или аудио конферентни връзки/ протичат в реално време, докато асинхронните /публикуване на съобщения във форуми, изпращане на имейл съобщения, употреба на уики обекти или блогове/ – не.

Виртуалната класна стая представлява напълно интегрирана във виртуалното училище система за дистанционно обучение, подходящо за екипно обучение, която използва технология за конферентна връзка, за да се симулира реална учебна среда, в която участниците взаимодействат с преподавателя, точно както в реална класна стая. С нарастващата популярност образователната общност се възползва от този огромен ресурс. Използването на Интернет води до значителни промени в образователните модели. Нарастващата популярност на „E-Learning“ въведе нови условия на образование, както виртуалната класна стая, която симулира традиционната класна стая, чрез Интернет, като всеки е в състояние да види и да чуе другите участници на практика. Точно както терминът „виртуално“ означава симулация на нещо истинско, така виртуалната класна стая е симулирана класната стая, която осигурява удобна комуникационна среда за дистанционно обучение. Виртуална класна стая позволява на учащите да присъстват в курса от всяка точка на света, като значително намалят времето и разходите за пътуване. Използва се като решение за преподаване на живо, което обхваща целия процес на обучение.

Заключение

Новите предизвикателства пред съвременното обучение е, че трябва да се научим да мислим по нов начин. Онова, което виртуалното обучение дава на учениците в рамките на няколко часа, понякога не може да даде няколкогодишно обучение – приобщаване към нови предизвикателства, овладяване на действен опит, изясняване на личното отношение и др. Най-важният принос на симулациите е в развиването на индивидуални стратегии на учене.

Използването на виртуалните общности в електронното обучението е от особено значение за насърчаване на конструктивното обучение, тъй като поставя обучаемите в контакт с другите в среда, която ги предизвиква да извършват дейности екипно, но и индивидуално – за самите себе си. При такъв тип обучение учащите са улеснени не само с електронните, но и с много дейности, наподобяващи контакта „лице в лице“. Виртуалният свят осигурява нов вид взаимодействия, които осигуряват по-добри обучителни практики.

Литература:

1. М. Петрова, **Д. Денев**, Разработка на Web – базиран софтуерен пакет ‘Оценки’, Научна конференция Русе – 11.11.2005 – секция Математика, информатика и физика, ISS 1311-3321 Том 44, се-

рия 6.1., 103-106.
2. Милков, Л., Информатизацията на образованието като иновационен процес. София, 2005
3. Harris, J. Activity Structures for Curriculum-based Telecollaboration.Learning and Leading with Technology, 1998,26 (1), 6-15
4. Doneva R., **D. Denev**, G. Totkov, Towards e+Learning, or how to Increase the Learning into e-Learning, Modern e-Learning, Intern. Conference, Varna, June 1-5, 2006, (in print).
5. **D. Denev,** Doneva R., G. Totkov, Best: New Lessons Module Logic, Conf. of Computer Systems and Technologies, CompSysTech'2006, V. Tarnovo, June 15-16, 2006 (presented).
6. Тотков Г., **Д. Денев**, Р. Донева, BEST: български образователен портал за е-проекти Втора национална конференция с международно участие по електронно обучение във висшето образование, 14-17 септември 2006, Китен .
7. Пейчева, Р. Ефективност на проектно-базираните стратегии на преподаване. Сп. Стратегии на образователната и научната политика. бр. 4, 2001, с. 36-48, с. 40